

A Magyar Nemzeti Bank .../2021. (... ..) számú ajánlása

az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokról, és a környezeti fenntarthatósági szempontok érvényesítéséről a hitelintézetek tevékenységeiben

I. Az ajánlás célja és hatálya

Az ajánlás célja az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok azonosításával, mérésével, kezelésével, kontrolljával és közzétételével, valamint a hitelintézeti üzleti tevékenységben a környezeti fenntarthatósági szempontok érvényesítésével kapcsolatban a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) elvárásainak megfogalmazása, és ezzel a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése.

Az ajánlás címzettjei a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) hatálya alá tartozó hitelintézetek.

Megjegyzendő, hogy ez az ajánlás csupán az első azon felügyeleti és szabályozói lépések sorában, amelyek az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokkal foglalkoznak. Ezen kockázatok egyedi tulajdonságaira tekintettel nem csak az MNB tervez lépéseket tenni, számos, az európai szabályozási keretrendszer átalakítását célzó kezdeményezés van folyamatban, amelyek hatással lesznek a hazai hitelintézetekre is. Többek között az Európai Bankhatóság mandátuma részeként felülvizsgálja fenntarthatósági szempontok beépítését az 1. pillérbe¹, a 2. pillérbe², és a 3. pillérbe³ egyaránt, mely folyamatokhoz az MNB is aktívan hozzájárul.

Mivel az erőteljes nemzetközi törekvések nyomán ezen kockázatokkal kapcsolatos szabályozói változásokat az MNB lényegesnek tartja, ezért amíg a végleges szabályozói eszközök elkészülnek, addig a jelen ajánlás hivatott a hazai hitelintézetek számára elősegíteni a felkészülést. A jelen ajánlás előkészítésével párhuzamosan készült el az Európai Központi Bank által kiadott, az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok kezelését célzó útmutatás⁴, amely, habár nem alkalmazandó közvetlenül a hazai hitelintézetekre, az MNB az egyik fontos mintaként tekint rá. Emellett az ajánlás implementálja az Európai Bankhatóság által publikált, a hitelnyújtásról és a hitelmonitorozásról szóló EBA/GL/2020/06 számú iránymutatás fenntarthatósággal kapcsolatos részeit⁵.

A jelen ajánlás témájával összefüggő szabályrendszert különösen, de nem kizárólagosan az ágazati jogszabályok tartalmazzák.

Jelen ajánlás a jogszabályi rendelkezésekre teljeskörűen nem utal vissza az elvek és elvárások megfogalmazásakor, az ajánlás címzettjei a kapcsolódó jogszabályi előírásoknak való megfelelésre azonban természetesen továbbra is kötelesek.

1 A hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló, 2013. június 26-i 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: CRR) 501c. cikke

2 A hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről, a 2002/87/EK irányelv módosításáról, a 2006/48/EK és a 2006/49/EK irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2013. június 26-i 2013/36/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: CRD) 98. cikke

3 CRR 449a. cikke

4 Guide on climate-related and environmental risks - Supervisory expectations relating to risk management and disclosure, konzultációs dokumentum, Európai Központi Bank, 2020. https://www.bankingsupervision.europa.eu/legalframework/publiccons/pdf/climate-related_risks/ssm.202005_draft_guide_on_climate-related_and_environmental_risks.en.pdf

5 A hitelnyújtásról és a hitelmonitorozásról szóló EBH iránymutatás (EBA/GL/2020/06): 56, 57, 58, 59, 146, 149

Jelen ajánlás a kapcsolódó felügyeleti szabályozó eszközöket nem írja felül vagy helyettesíti, csupán az MNB értelmezését hivatott részletezni az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok körültekintő kezelését az azokban megfogalmazott általános elvárásokat illetően.

A hitelintézet az ajánlásban foglalt felügyeleti elvárásokat az alkalmazott üzleti modell jellegével, továbbá a hitelintézet, illetve csoport által folytatott szolgáltatási tevékenységek sajátosságaival – beleértve a szervezeti formából adódó jellemzőket is –, kiterjedtségével és összetettségével, kockázati profiljával, valamint hitelkockázati kitettségének mértékével összhangban alkalmazza.

Jelen ajánlás adatkezelési, adatvédelmi kérdésekben iránymutatást nem fogalmaz meg, a személyes adatok kezelése vonatkozásában semmilyen elvárást nem tartalmaz, és az abban foglalt követelmények semmilyen módon nem értelmezhetők személyes adatok kezelésére vonatkozó felhatalmazásnak. Az ajánlásban rögzített felügyeleti elvárások teljesítésével összefüggésben történő adatkezelés kizárólag a mindenkor hatályos adatvédelmi jogszabályi rendelkezések betartásával végezhető.

II. Értelmező rendelkezések

1. Az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázat fogalma és fajtái

Az éghajlatváltozásról szóló 2015. évi Párizsi Megállapodás⁶, az ENSZ fenntartható fejlődési céljai⁷ és az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület 2018. októberi külön jelentése⁸ az üvegházhatást okozó gázok (a továbbiakban: ÜHG) kibocsátásának csökkentésére, valamint az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes gazdaság megteremtésére irányuló, haladéktalan és határozott fellépésre szólít fel. Az Európai Unió (a továbbiakban: EU) ambiciózus célokat⁹ tűzött ki 2030-ra vonatkozóan az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, a megújuló energia és az energiahatékonyság tekintetében. 2018-ban az Európai Bizottság közzétette a 2050-re megvalósítandó hosszú távú stratégiai jövőképét egy klímasemleges gazdaságról¹⁰. Magyarország a klímavédelemről szóló 2020. évi XLIV. törvényben célul tűzte ki, hogy lépéseket tesz a klímaváltozás megelőzése, hatásainak csökkentése, továbbá következményeihez való alkalmazkodás hatékony és megvalósítható beavatkozások megtétele érdekében, és a nemzeti klímapolitika részeként igazodik a nemzetközi és európai uniós vállalásokhoz. E törvény kimondja, hogy Magyarország a 2050. évre eléri a teljes klímasemlegességet, azaz az üvegházhatású gázok még fennmaradó hazai kibocsátása, valamint elnyelése a 2050. évre egyensúlyba kerül, mely értelemszerűen a gazdasági-társadalmi rendszerünkben szükségszerűen fundamentális változásokkal jár együtt.

A hitelintézetek döntő szerepet játszanak a karbonszegény és az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes gazdaságra való átállásban. Egyrészt, az EU 2030-as energia- és éghajlatpolitikai céljainak megvalósításához már most további 180 milliárd EUR összegű éves beruházásra van szükség, és újabb forrásokat kell felhasználni a klímasemlegesség 2050-ig történő eléréséhez. A Nemzeti Tiszta

6 Párizsi megállapodás, Egyesült Nemzetek éghajlat-változási keretegyezménye, 2015. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1019\(01\)&from=HU](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1019(01)&from=HU)

7 Fenntartható Fejlődési Keretrendszer 2030, Egyesült Nemzetek Szervezete, 2015.

<https://ensz.kormany.hu/download/7/06/22000/Vil%C3%A1gunk%20%C3%A1talak%C3%ADt%C3%A1sa%20Fenntarthat%C3%B3%20Fejl%C5%91d%C3%A9si%20Keretrendszer%202030.pdf>

8 Global Warming of 1.5°C, Éghajlatváltozási Kormányközi Testület, 2018.

https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/sites/2/2019/06/SR15_Full_Report_High_Res.pdf

9 Európai zöld megállapodás, Európai Bizottság, 2020. https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2030_hu

10 2050-ig szóló, hosszú távú stratégia, Európai Bizottság, 2020. https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2050_hu

Fejlesztési Stratégia tervezete¹¹ szerint hazánkra nézve a 2050-es klímasemlegesség elérésének becsült költsége nagyságrendileg mindösszesen kb. 50 ezer milliárd Ft, amely nagyságrendileg 2050-ig évente a GDP 2,5%-ának megfelelő mértékű források bevonását feltételezi. E beruházások nagy része jelentős üzleti lehetőségeket hordoz, ugyanakkor a finanszírozás túlnyomó részét magántőkéből kell fedezni. Másrészt fontos, hogy a vállalkozások és a pénzügyi intézmények jobban megértsék és kezeljék a tevékenységük káros környezeti hatásait, valamint azokat a kockázatokat, amelyeket az éghajlatváltozás jelent intézményük számára.

2018 márciusában az Európai Bizottság közzétette a fenntartható növekedés finanszírozásáról szóló cselekvési tervet¹² azzal a céllal, hogy a tőkét a fenntarthatóbb befektetések felé irányítsa át, kezelje az éghajlatváltozásból eredő pénzügyi kockázatokat, valamint egyéb környezeti és társadalmi problémákat, továbbá, hogy előmozdítsa az átláthatóságot és a hosszú távú szemléletet a pénzügyi és gazdasági tevékenységek terén.

Ahogy az Európai Bizottság „A nem pénzügyi jelentéstételre vonatkozó iránymutatás: Az éghajlattal kapcsolatos információk jelentésére vonatkozó (2019/C 209/01) kiegészítés” című közleménye (a továbbiakban: Európai Bizottság közleménye)¹³ is meghatározta, az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok magukban foglalják mind a hitelintézetek helyzetének - ideértve mind az ügyfelekkel kapcsolatos, mind a saját működésükkel kapcsolatos - éghajlatváltozásból eredő kockázatait, mind a hitelintézetek tevékenységéből eredően az éghajlatra gyakorolt negatív hatás okozta kockázatokat. Ebből következően, ha a jelen ajánlás szövege másként nem fogalmaz, a kockázatra való hivatkozások úgy értendők, hogy magukban foglalják mind a hitelintézetekre gyakorolt negatív hatások kockázatát (átállási kockázatok és fizikai kockázatok – lásd lentebb), mind a környezetre és az éghajlatra gyakorolt negatív hatások kockázatát.

Példák a környezetre és az éghajlatra gyakorolt negatív hatások kockázatára:

A hitelintézet által finanszírozott gazdasági tevékenységek vagy vállalatok üvegházhatást okozó gázokat bocsátanak a légkörbe vagy más környezeti szempontból negatív hatásokat eredményeznek, mint például a hulladéktermelés vagy a biodiverzitás csökkenése.

Példák a hitelintézetre gyakorolt negatív hatások kockázatára:

Az éghajlatváltozásnak a hitelintézet ügyfelének pénzügyi teljesítményét érintő kockázatait átállási vagy fizikai kockázatként lehet besorolni.

- a) Az átállási kockázatok a hitelintézeteket érintő olyan kockázatok, amelyek a karbonszegény és az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes gazdaságra való átállásból erednek.
 - aa) Politikai-szabályozási kockázatok, például energiahatékonysági követelmények, a fosszilis tüzelőanyagok árát emelő szén-dioxidárazási mechanizmusok, vagy a fenntartható földhasználatot ösztönző politikák következtében.
 - ab) Technológiai kockázatok, például, ha egy, az éghajlatra kevésbé káros hatással lévő technológia egy, az éghajlatra károsabb technológia helyébe lép.

11 Nemzeti Tiszta Fejlesztési Stratégia – tervezet, Információs és Technológiai Minisztérium, 2020. https://ec.europa.eu/clima/sites/its/its_hu_hu.pdf

12 A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE / COM (2018) 97 - Cselekvési terv: A fenntartható növekedés finanszírozása, Európai Bizottság, 2018. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52018DC0097>

13 A nem pénzügyi jelentéstételre vonatkozó iránymutatás: Az éghajlattal kapcsolatos információk jelentésére vonatkozó kiegészítés (2019/C 209/01), Az Európai Unió Hivatalos lapja, 2019. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52019XC0620\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52019XC0620(01))

- ac) Piaci kockázatok, például, ha a fogyasztók és vállalati ügyfelek preferenciái, kereslete az éghajlatot kevésbé károsító termékek és szolgáltatások felé tolódnak el.
- b) A fizikai kockázatok a hitelintézeteket érintő olyan kockázatok, amelyek az éghajlatváltozás fizikai hatásaiból erednek.
 - ba) Akut fizikai kockázatok, amelyek konkrét eseményekből erednek, különösen időjárásból kapcsolódó olyan eseményekből, mint a viharok, áradások, tüzek vagy hóhullámok, amelyek károsíthatják a termelőlétesítményeket és megszakíthatják az értékláncokat.
 - bb) Krónikus fizikai kockázatok, amelyek az éghajlat hosszabb távú változásaiból erednek, mint például a hőmérséklet-változások, az emelkedő tengerszint, a csökkenő vízkészletek, a biológiai sokféleség csökkenése, valamint a talaj termőképességének változása.

Habár a jelen ajánlás nagyobb részben az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokkal foglalkozik, az MNB lényegesnek tartja kiemelni, hogy ezek a folyamatok potenciális üzleti lehetőségeket is nyújtanak a hitelintézetek számára. Például, új finanszírozási lehetőségeket, ha a technológiai innováció hatására a gazdaság az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképesebbé válik.

A jelen ajánlásban a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról szóló, 2020. június 18-i (EU) 2020/852 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: taxonómia rendelet)¹⁴ 3. cikkével összhangban tekintendő egy adott gazdasági tevékenység környezeti szempontból fenntarthatónak. A taxonómia rendelet, valamint az ágazati jogszabályok tartalmazzák továbbá a jelen ajánlásban nem részletezett, de potenciálisan releváns fogalmakat és definíciókat.

2. Jelen ajánlás alkalmazásában

2.2 ágazati jogszabályok:

- a) Hpt.,
- b) CRR,
- c) a CRR-ben foglalt felhatalmazások alapján kiadott bizottsági végrehajtási rendeletek.

2.3 kapcsolódó felügyeleti szabályozó eszközök:

- a) A Magyar Nemzeti Bank 12/2015. (VIII. 24.) számú ajánlása a likviditási kockázat méréséről, kezeléséről és kontrolljáról [a továbbiakban: 12/2015. (VIII. 24.) MNB ajánlás],
- b) A Magyar Nemzeti Bank 3/2017. (II. 9.) számú ajánlása a javadalmazási politika alkalmazásáról¹⁵ [a továbbiakban: 3/2017. (II. 9.) MNB ajánlás],
- c) A hitelintézetek és befektetési vállalkozások nyilvánosságra hozatali gyakorlatának általános követelményeiről szóló 8/2017. (VIII. 8.) MNB ajánlás [a továbbiakban: 8/2017. (VIII. 8.) MNB ajánlás],
- d) A Magyar Nemzeti Bank 27/2018. (XII. 10.) számú ajánlása a belső védelmi vonalak kialakításáról és működtetéséről, a pénzügyi szervezetek irányítási és kontroll funkcióiról¹⁶ [a továbbiakban: 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlás],

¹⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex:32020R0852>

¹⁵ <https://www.mnb.hu/letoltes/3-2017-jav-politika.pdf>

¹⁶ <https://www.mnb.hu/letoltes/27-2018-belso-vedelmi-vonalak.pdf>

- e) A Magyar Nemzeti Bank 15/2019. (VII. 9.) számú ajánlása a hitelkockázat méréséről, kezeléséről és kontrolljáról [a továbbiakban: 15/2019. (VII. 9.) MNB ajánlás],
- f) A tőke megfelelés belső értékelési folyamata (ICAAP), a likviditás megfelelőségének belső értékelési folyamata (ILAAP) és felügyeleti felülvizsgálatuk, valamint az üzleti modell elemzés (BMA) Módszertani Kézikönyv¹⁷ [a továbbiakban: az MNB ICAAP-ILAAP-BMA Módszertani Kézikönyve].

III. Elvárások a környezeti fenntarthatósági szempontok üzleti modellben és a stratégiában való érvényesítésére

3. Az éghajlatváltozással kapcsolatos és a környezeti kockázatok kihatással lehetnek a hitelintézet üzleti környezetére. Összhangban a Hpt. 108. §-ával, az üzleti környezet értékelésének folyamán az MNB elvárja a hitelintézettől, hogy azonosítsa az éghajlatváltozásból és a környezetkárosodásból fakadó kockázatokat a kulcsfontosságú szektorok, földrajzi területek szintjén, valamint azon termékekkel és szolgáltatásokkal összefüggésben, amelyekben tevékenykedik vagy fontolgatja, hogy aktív legyen.
Az éghajlatváltozással kapcsolatos és a környezeti kockázatok befolyásolhatják például a gazdasági növekedést, a foglalkoztatást vagy az ingatlanárakat nemzeti, regionális vagy helyi szinten. Az időjárási események okozhatnak aszályt vagy árvizeket, amelyek kihatással vannak az adott régió mezőgazdasági termelésére, a lakások iránti keresletre vagy a fedezetek értékére nemzeti, regionális vagy helyi szinten. Ezzel párhuzamosan a versenyhelyzetet befolyásolja a zöld finanszírozási piac fejlesztése és az olyan fogyasztói preferenciák, amelyek elmozdulnak a magas karbon kibocsátású vagy egyéb módon szennyező áruktól és szolgáltatásoktól az alacsony karbonintenzitású vagy egyéb módon „zöld” termékek és szolgáltatások felé. A technológia területén, az energaintenzív iparágakban működő ügyfeleket vagy fosszilis tüzelőanyagokra erősen támaszkodó erőműveket kiszolgáló hitelintézetek azt láthatják, hogy ügyfeleik jelentős beruházási követelményekkel szembesülnek, hogy karbonmentesítsék az energiaszerkezetüket.¹⁸
4. Az éghajlatváltozással kapcsolatos és a környezeti kockázatok közvetlen hatással lehetnek a hitelintézet meglévő és jövőbeli stratégiáinak eredményességére. Az MNB ICAAP-ILAAP-BMA Módszertani Kézikönyvében előírtakkal összhangban, az MNB elvárja, hogy a hitelintézet határozza meg és mérje fel, mely éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok lényegesek rövid, közép- és hosszú távon az üzleti stratégiája szempontjából.
5. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet megfelelően dokumentálja azokat a folyamatokat, melyekben üzleti környezetét fenyegető éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok jelentőségét értékeli.
6. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a hitelintézet üzleti stratégiája végrehajtásában tükröződik az, hogy a hitelintézet figyelembe veszi a lényeges, éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat, például fő teljesítménymutatók (key performance indicator, a továbbiakban: KPI) megállapításával és nyomon követésével. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet törekedjen arra, hogy ezek a teljesítménymutatók mérhetőek és számszerűsíthetőek legyenek. A hitelintézet tevékenységeinek

¹⁷ <https://www.mnb.hu/letoltes/icaap-ilaap-bma-kezikonyv-2020-julius.docx>

¹⁸ Jelen ajánlásban a dőlt betűs szövegrészek a gyakorlati alkalmazást hivatottak elősegíteni illusztrációkon és példákon keresztül.

jellegétől függően e teljesítménymutatók értelemszerűen a vonatkozó üzletágakra és portfóliókra kerülhetnek kidolgozásra.

7. A II. ponttal összhangban az MNB az üzletimodell- és stratégiaalkotás szempontjából felhívja a hitelintézet figyelmét arra, hogy az üzleti stratégia végrehajtása hatással van a környezetre, például a finanszírozott gazdasági tevékenységek üvegházhatású gázkibocsátásán vagy erőforrás-hatékonyságán keresztül. Ennek következményeképp az átállási kockázatok megnövekedhetnek és idővel kihatással lehetnek az üzleti modellek ellenálló képességére. Az MNB javasolja, hogy a hitelintézet tegyen lépéseket az átállási kockázatok csökkentése érdekében, például a környezetileg nem fenntartható tevékenységek finanszírozásának csökkentésével, fokozatos vagy akár gyors ütemű leépítésével. Ezen törekvések összhangban állnak a Párizsi Megállapodás 2. cikk (1) bekezdés c) pontjában található célkitűzéssel is: „a pénzügyi források áramlása összhangban kell, hogy álljon az üvegházhatású gázok alacsonyabb szintű kibocsátására és az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség fejlesztésére irányuló erőfeszítésekkel”¹⁹.
8. Az ENSZ Felelős Banki Irányelvei²⁰ (a továbbiakban: Irányelvek) által meghatározott ajánlások lefektetik annak alapjait, hogy a hitelintézet tudatosan tudjon hozzájárulni a fenntarthatósági erőfeszítésekhez. Az Irányelvek hivatalos támogatójaként az MNB is ajánlja, hogy a hitelintézet
 - a) tekintse át, és ha szükséges, vizsgálja felül üzleti tevékenységét, hogy az konzisztens legyen, illetve segítse betölteni a társadalom szükségleteit és elérni az olyan társadalmi célokat, melyeket olyan egyezmények, jogszabályok vagy stratégiák tartalmaznak, mint például az ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljai, a Párizsi Klímamegállapodás, a klímavédelemről szóló 2020. évi XLIV. törvény, valamint Magyarország Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégiája („Igazodás”);
 - b) folyamatosan növelje a banki tevékenységből, termékekből, szolgáltatásokból származó pozitív társadalmi-környezeti hatásokat, és egyúttal csökkentse a negatív hatásokat, kockázatokat, ennek érdekében tűzzön ki célokat és azokat tegye közzé azokon a területeken, ahol a legjelentősebb hatásokat lehet elérni („Hatás és célkitűzés”);
 - c) felelősen dolgozzon együtt a partnerekkel és ügyfelekkel, bátorítva a fenntartható gyakorlatokat és lehetővé téve azokat a gazdasági tevékenységeket, melyek a jelen és a jövő generációk közös boldogulását szolgálják („Partnerek és ügyfelek”);
 - d) a társadalmi célok elérése érdekében proaktívan és felelősen egyeztessen és működjön együtt a releváns érintettekkel („Érintettek”);
 - e) a gyakorlatban a felelős banki tevékenységgel kapcsolatos elkötelezettséget hatásos vállalatirányítással és felelős banki vállalati kultúrával érvényesítse (lásd bővebben a IV. pontot) („Vállalatirányítás és vállalati kultúra”);
 - f) rendszeresen vizsgálja felül, ellenőrizze az Irányelvek gyakorlati megvalósítását, valamint biztosítsa az átláthatóságot és elszámoltathatóságot mind a pozitív, mind a negatív társadalmi hatások tekintetében („Átláthatóság és számonkérhetőség”).
9. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a hitelintézet hivatalosan is az Irányelvek aláírójává válik, explicit módon is vállalva a kapcsolódó keretrendszer alkalmazását. Amennyiben a hitelintézet külföldi anyavállalata már az Irányelvek aláírója, és ezért a hitelintézet külön nem tartja szükségesnek az

¹⁹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1019\(01\)&from=HU](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1019(01)&from=HU)

²⁰ <https://www.unepfi.org/banking/bankingprinciples/>

Irányelvek aláírását, az MNB elvárja, hogy a hitelintézet saját működésében érvényesítse az anyavállalat által vállalt elveket, módszereket, célokat.

10. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, hogy a hitelintézet célokat tűz ki a környezeti szempontból fenntartható hitelezési tevékenysége fejlesztésének és integritásának támogatása, valamint annak felmérése érdekében, hogy ez a fejlesztés mennyiben van összhangban az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti szempontból fenntartható általános célokkal, illetve mennyiben járul hozzá azokhoz.

IV. Elvárások a vállalatirányítással kapcsolatban

11. A Hpt. 109. §-ában megfogalmazott vállalatirányítási követelményekbe az MNB beleértendőnek tartja az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat is. Ennek megfelelően, az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testületnek kellően ismernie és értenie kell az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat is annak érdekében, hogy a vállalt kockázatok mértéke összhangban legyen a hitelintézet kockázati étvággyával, belső szabályzataival és politikáival.
12. Elvárás a hitelintézettel szemben, hogy egyértelműen, a Hpt. 107. §-a és a 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlás szerinti általános felelősséghez kapcsolódóan, a belső védelmi vonalakkal kapcsolatos általános elvekkel összhangban az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok tekintetében is határozza meg az egyes belső irányítás és belső kontroll funkció ellátók felelősségét, valamint, hogy egyértelműen írja le az e funkciókra vonatkozó felhatalmazást és munkafolyamatokat. Az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület feladata biztosítani, hogy a releváns felelősségi körök egyértelműek, jól körülhatároltak, következetesek, kikényszeríthetők és kellően dokumentáltak legyenek. A hitelintézet létrehozhat egy célorientált funkciót, amely a hitelintézet éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokra vonatkozó átfogó kockázatkezelési megközelítésének koordinálásáért felel, vagy e felelősséget megoszthatja a meglévő funkciók között. *Amennyiben az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok tekintetében a hitelintézet ilyen feladatorientált funkciót hoz létre, annak a meglévő folyamatokba való integrálódását és más funkciókkal való kapcsolatát egyértelműen meg kell határozni például meghatározott feladatok kiosztásával, a különböző funkciók ellátók közötti folyamatos kommunikáció biztosításával, az előrehaladás figyelemmel kíséréssel, valamint korrekciós intézkedésekkel.*
13. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet biztosítsa az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok kezelésében részt vevő funkcióknak a megfelelő humán és pénzügyi erőforrásokat, valamint biztosítson olyan hatáskört, amely szerepük eredményes betöltéséhez szükséges.
14. Összhangban a Hpt. 108. §-ában megfogalmazott általános elvekkel, az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testülettel szembeni elvárás, hogy gyakoroljon hatékony felügyeletet a hitelintézet éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatoknak való kitettségei felett, valamint az üzleti stratégia éghajlatváltozási, környezeti fenntarthatósági célkitűzésekre (lásd a 15. pontban) gyakorolt hatásaival kapcsolatban.
15. A kockázat átfogó megközelítésének érdekében, figyelembe véve a hitelintézet hosszú távú pénzügyi érdekeit, az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület számára javasolt, hogy alakítsa ki a hitelintézet válaszát az éghajlatváltozással, illetve általában a környezeti fenntarthatósággal

kapcsolatos célkitűzésekre. Ezeket a célkitűzéseket nemzetközi megállapodások, úgymint a Párizsi Megállapodás, az EU környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos elvei²¹, helyi és nemzeti politikák, valamint az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (IPCC) és a biológiai sokféleséggel és az ökoszisztéma-szolgáltatásokkal foglalkozó kormányközi tudománypolitikai platform (IPBES) által végzett jól megalapozott, éghajlattal kapcsolatos és környezeti vizsgálatok eredményei alapján határozták meg.

16. A Hpt. 117-121. §-ával és a 3/2017. (II. 9.) MNB ajánlással összhangban elvárt, hogy a javadalmazási politikák és gyakorlatok járuljanak hozzá az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok kezelésének hosszú távú megközelítéséhez. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a hitelintézet fenntartható finanszírozással kapcsolatos KPI-ket határoz meg javadalmazási politikájában.
17. A 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlással összhangban a hitelintézettől elvárt, hogy a vezetői szintű döntéshozatal megalapozása céljából belső adatszolgáltatási rendszereibe integrálja az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat is. Az MNB tudatában van annak, hogy a vonatkozó mérőszámok és eszközök kialakulóban vannak, és – jelenleg – a hitelintézeteknél rendelkezésre álló adatok hiányosak lehetnek. Mindazonáltal elvárja, hogy az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok jelentése idővel javuljon. Az MNB rövid távon azt várja a hitelintézettől, hogy mérje fel a stratégiaalakító és kockázatkezelő egységeivel szembeni adatigényeit, azonosítsa az adathiányokat, továbbá vázoljon fel terveket azok megszüntetésére és bármilyen elégtelenség leküzdésére.
18. A Hpt. 108. §-ával összhangban elvárt, hogy az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület gondoskodjon arról, hogy a hitelintézet hatékony és megbízható adatszolgáltatási, nyilvánosságra hozatali és kommunikációs rendszerekkel rendelkezzen, amelyek képessé teszik az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok adatok aggregálására is. Mivel ezeknek a kockázatoknak sajátos jellemzői vannak, az MNB ajánlja a hitelintézetnek, hogy vizsgálja meg információs rendszerei átalakításának szükségességét, hogy az e kockázatoknak való kitettségei felmérése érdekében képes legyen gyűjteni és aggregálni a szükséges adatokat. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet építse fel ezen kockázatok adattaxonómiáját. Amennyiben ez – a közös definíciók, taxonómiák teljességének hiánya és adathiányok miatt – nem megvalósítható, abban az esetben az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a hitelintézet megfontolja belső vagy akár külső minőségi kockázati mérőszámokon alapuló beszámolási folyamatok és eljárások létrehozását, hogy biztosítsa az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatoknak az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület számára történő megfelelő jelentését. Ez esetben elvárás, hogy az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület tudatában legyen a kapott jelentések korlátainak.

21 például az Európai Zöld Megállapodás: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

V. Elvárások a kockázatkezeléssel kapcsolatban

V.1. Kockázatkezelési keretrendszer

19. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet átfogó és jól dokumentált képpel rendelkezzen az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok meglévő kockázati kategóriákra gyakorolt hatásáról. Az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok a meglévő kockázati kategóriákat befolyásoló tényezőként tekinthetők, de szervezési vagy elemzési célból a hitelintézet kezelheti ezen kockázatokat önálló kockázattípusként is. *Például, az extrém időjárási események (például aszály) az agrárhitelezésben a hitelkockázatot befolyásoló tényezőnek (mint meglévő kategória) tekinthetők, ám a hitelintézet ezeket egy külön „ESG” vagy egyéb elnevezésű önálló kockázattípus részeként is kezelheti.*
20. A hitelintézetnek javasolt lépéseket tennie az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok számszerűsítését illetően. Összhangban az MNB ICAAP-ILAAP-BMA Módszertani Kézikönyvének általános elvárásaival, az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat nem lehet azért kizárni az értékelésből, mert azokat nehéz számszerűsíteni, vagy mert a vonatkozó adatok nem állnak rendelkezésre. Az MNB javasolja, hogy hitelintézet tegyen aktív erőfeszítéseket a megfelelő eszközök és módszerek kifejlesztése és alkalmazása érdekében. *Saját, vagy az anyavállalat által fejlesztett, de a magyarországi környezetre adaptált és a hitelintézet igényeire szabott módszertanok nagyban hozzájárulhatnak a kockázatok pontosabb megértéséhez. Különböző módszerek állnak rendelkezésre a környezeti és éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatok mérésére (további részletek találhatóak az Európai Bankhatóság ESG kockázatok kezelésével foglalkozó vitáiratában)²²:*
- a) portfólió összehangolási módszer (Mennyire állnak összhangban a hitelintézet portfóliói és tevékenységei a nemzetközi, illetve a hazai fenntarthatósági célkitűzésekkel?),*
 - b) kockázati keretrendszer módszer (Hogyan hatnak a fenntarthatósági problémák a hitelintézet kockázati profiljára?),*
 - c) kitettség módszer (Mennyire vannak kitéve egyes kitétségek vagy ügyfelek a környezeti és éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatoknak?).*
21. Az MNB elvárja, hogy a 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlással összhangban a hitelintézet az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokra tekintettel fontolja meg a kockázatkezelési politikái felülvizsgálatának szükségességét, *például úgy, hogy limiteket állapít meg bizonyos érzékeny gazdasági (al)ágazatok, földrajzi kitétségek, vállalkozások vagy ingatlankitettségek finanszírozására, vagy éppen kizár meghatározott (al)ágazatokat vagy hitelfelvevőket a hitelnyújtásból; módosítja a hitelezhető listáján szereplő vagy nem szereplő hitelfelvevők hitelfeltételeit; konstruktív párbeszédet kezd a szerződéses partnerekkel; intézkedésekről állapodik meg az éghajlatváltozással kapcsolatos vagy környezeti kockázatok csökkentése érdekében azzal a szándékkal, hogy javítsa egy szerződő partner fenntarthatósági besorolását, illetve hitelminősítését.*

22 Európai Bankhatóság, Vitáirat a hitelintézetek és befektetési vállalkozások ESG kockázatainak kezeléséről és felügyeletéről, 2020 https://eba.europa.eu/sites/default/documents/files/document_library/Publications/Discussions/2021/Discussion%20Paper%20on%20management%20and%20supervision%20of%20ESG%20risks%20for%20credit%20institutions%20and%20investment%20firms/935496/2020-11-02%20ESG%20Discussion%20Paper.pdf

22. Az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok kockázatiétvagy-keretrendszerbe történő integrálása növeli a hitelintézet ilyen kockázatokkal szembeni ellenálló képességét, valamint javítja képességét, hogy kezelni tudja e kockázatokot, ezért az MNB ezt elvárja a hitelintézettől. *Például a hitelintézet kidolgozhatja az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok jól meghatározott leírását a kockázatvállalási hajlandóságra vonatkozó belső szabályozásában.*
23. A hitelintézettel szemben elvárás, hogy megfelelő kockázati mutatókat dolgozzon ki, és helytálló limiteket állapítson meg az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokra. A hitelintézettől továbbá elvart, hogy előre tekintő becslések alapján kísérje figyelemmel és a VI. pont elvárásaival összhangban hozza nyilvánosságra az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázati kitettségek aktuális adatait, lehetőleg számszerű mérőszámok formájában. Az MNB elismeri, hogy e kockázati területeken a közös definíciók és taxonómiák kidolgozás alatt állnak. Átmeneti lépésként, amíg a hitelintézet megfelelő számszerű mérőszámokat dolgoz ki, nem számszerű megállapítások is használhatók.
24. A hitelintézettel szembeni elvárás, hogy a belső tőkeszükséglet számítása során értékelje az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok hatását, összhangban az MNB ICAAP-ILAAP-BMA Módszertani Kézikönyvével. A tőkeszükséglet számítása során a hitelintézetnek úgy ajánlott figyelembe vennie az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok hatását, hogy az lehetővé tegye a hitelintézet számára üzleti modellje fenntartható követését, biztosítva a gazdasági és szabályozói tőkemegfelelést is. Összhangban az MNB ICAAP-ILAAP-BMA Módszertani Kézikönyvében foglaltakkal, ahol a hitelintézet úgy véli, hogy az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatoknak gazdasági szempontból hatása van, a hitelintézetnek ajánlott figyelembe vennie a tervezett tőkemegfelelésre gyakorolt potenciális hatást, amely az alappálya és a kedvezőtlen forgatókönyv értékeléseikben tükröződik. Ugyancsak elvárás, hogy a kockázati étvagy meghatározása során és az üzleti stratégiájában a hitelintézet mérlegelje ennek következményeit.

V.2. Hitelkockázat-kezelés

25. A 15/2019. (VII. 9.) MNB ajánlásban megfogalmazott általános elvárásokkal összhangban, az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a hitelintézet kidolgozza a környezeti szempontból fenntartható hitelkockázati politikája és belső szabályozása konkrét részleteit. A környezeti szempontból vett fenntarthatóság meghatározásához vagy új belső kritériumrendszer kialakítása szükséges, vagy már meglévő előírások (például a taxonómia rendelet) beépítése a hitelkockázati politikába, valamint a hitelkockázat vállalási eljárásokba. Továbbá, a hitelkockázat-vállaláson túl, a hitelkockázat-kezelés folyamata során is szükség van olyan eljárásokra és módszerekre, amelyekben keresztül a hitelintézet képes ellenőrizni, hogy a hitel valójában fenntartható tevékenységek finanszírozására került-e felhasználásra.
26. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok a hitelkockázat-vállalás és -kezelés minden releváns szakaszában vegye figyelembe. A hitelintézettől elvart, hogy értékelje, miként hatnak az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok a hitelfelvevő nemteljesítési kockázatára. Ezen értékelés részeként a hitelintézetnek ajánlott figyelembe vennie az ügyfelei saját éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázat-kezelésének minőségét,

illetve a szektorok és földrajzi területek kockázati profiljának éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok által vezérelt változásait.

27. A hitelintézettel szemben elvárás, hogy a kockázatvállalás előtt és azt követően rendszeresen folytassa le az ügyfelei éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázati átvilágítását. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha ez magában foglalja a hitelfelvevők éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokkal szembeni sebezhetőségeinek felméréséhez szükséges információk és adatok gyűjtését és ellenőrzését, különösen a hitelmegállapodás megkötése vagy annak jelentős módosítása előtt, összhangban a hitelintézet kockázatvállalási elveivel és eljárásaival. A hitelintézetnek tudomással kell bírnia arról, hogy ügyfelei milyen hatást gyakorolnak az éghajlatváltozásra és a környezetre, valamint mennyire sebezhetőek ezek által. Továbbá ismernie kell ügyfelei hozzáállását e hatások és kockázatok kezeléséhez. *A hitelintézet fontolóra veheti például olyan elemzőeszközök használatát, amelyek egy grafikonon vagy skálán kiemelik az egyes gazdasági (al)ágazatok éghajlatváltozással és környezettel kapcsolatos kockázatait. A fokozottabb környezeti, társadalmi és irányítási kockázattal (a továbbiakban: ESG kockázat) járó hitelek vagy hitelfelvevők esetében a hitelfelvevő tényleges üzleti modelljének intenzívebb elemzésére van szükség, amely magában foglalja a jelenlegi és várható üvegházhatású gázkibocsátások, a piaci környezet, a szabályozói környezeti, társadalmi és irányítási követelmények áttekintését és a környezeti, társadalmi és irányítási szempontokkal kapcsolatos szabályozásnak a hitelfelvevő pénzügyi helyzetére gyakorolt várható hatásait. Ezenkívül egy környezeti átvilágítás – amennyiben annak eredményét a hitelintézet a kockázatvállalás során figyelembe veszi – csökkentheti a reputációs és felelősségi kockázatokat.*
28. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet úgy alakítsa ki ügyfél- és partnerminősítési eljárásait, hogy az azonosítsa és értékelje – megfelelő kockázati mutatók vagy besorolások meghatározásával – az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat is. A fokozott éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatoknak való kitettségekkel kiemelten javasolt foglalkozni. Adott esetben különböző forgatókönyvek alkalmazása ajánlott, hogy a hitelintézet képes legyen kockázatmentesítő intézkedéseket (ideértve az árazást) kellő időben bevezetni.
29. Elvárás a hitelintézettel szemben, hogy a fedezetek értékelése során is vegye figyelembe az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat, mivel azok kihatással lehetnek a fedezet értékére. *Például ebben a vonatkozásban a hitelintézetnek az ingatlanfedezet esetében ajánlott figyelembe vennie a kereskedelmi vagy lakóingatlan elhelyezkedését és energetikai jellemzőit.*
30. Elvárás, hogy a hitelintézet hitelárazási keretrendszere tükrözze az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat, és az jelenjen meg a hitelkockázati étvágyában és üzleti stratégiájában. *Például, üzleti stratégiájának és kockázati étvágyának meghatározása részeként a hitelintézet dönthet úgy, hogy csökkenti vagy korlátozza a környezetre vagy az éghajlatra káros szektoroknak való kitettségeit, vagy eltávolodik az energetikailag nem hatékony ingatlanokkal fedezett hitelektől. Így az árazási keretrendszer várhatóan támogatja a választott kockázati perspektívát és stratégiát, például azzal, hogy differenciálja a hitelek árait a kitettségekre vonatkozóan azok energiahatékonysága szerint, vagy azzal, hogy szektor-, illetve ügyfélspecifikus díjat alkalmaz. Üzleti stratégiájával és kockázati étvágyával összhangban a hitelintézet azt is megfontolhatja, hogy ösztönzi ügyfeleit az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok megfelelő figyelembevételére, hogy javítsa a hitelképességet és az ilyen kockázatokkal szembeni ellenállóképességet. Ez például járhat azzal, hogy a*

hitelintézet egy környezeti szempontból fenntartható hitelre csökkentett kamatlábat ajánl vagy a hitel kamatlábat az ügyfél által elérendő fenntarthatósági célhoz köti.

31. Az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok különféle költségtényezők – például a tőke költsége, forrásköltség vagy hitelkockázati felár – révén jelentkezhetnek. *A környezeti szempontból fenntartható eszközök finanszírozhatók célorientált eszközökkel, például (fedezett vagy fedezetlen) zöld kötvényekkel, és így különböző finanszírozási költségekkel járnak. Bizonyos gazdasági tevékenységek pedig alacsonyabb átállási vagy fizikai kockázattal rendelkezhetnek, mint például az energiahatékony ingatlanok vagy a taxonómia által környezetileg fenntarthatóként meghatározott tevékenységek, és ezeknek a tőkeköltsége alacsonyabb lehet. Ehhez ajánlott figyelembe venni az MNB által meghirdetett tőkekövetelmény kedvezmények részleteit²³. Az éghajlatváltozás okozta fizikai kockázatok – úgymint árvizek és aszályok – fokozódásának kitett területeken nőhet a hitelezési veszteség. Az MNB tehát elvárja, hogy a hitelintézet vegye figyelembe e folyamatokat, és tükrözze azokat hitelei árazásában, például a fizikai és átmeneti kockázat által különösen befolyásolt eszközök finanszírozási költségeinek differenciálása révén, a kevésbé fenntarthatóan működő vállalkozások hitelezésének relatív drágításával.*
32. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet a 15/2019. (VII. 9.) MNB ajánlás általános elvárásait szem előtt tartva kövesse nyomon és kezelje az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat a hitelportfólióiban, *például szektorális/földrajzi koncentrációelemzés, kitétségi limitek, hitelállomány-leépítési stratégiák és forgatókönyv-elemzés, illetve stressztesztelés révén.*

V.3. Működésikockázat-kezelés

33. Összhangban a Hpt. 108. §-ának általános rendelkezéseivel, az MNB elvárja, hogy a hitelintézet mérje fel az éghajlatváltozásból fakadó fizikai kockázatok saját működésére gyakorolt hatását, ideértve kapacitása gyors helyreállításának képességét, hogy folytathassa a szolgáltatások nyújtását. A földrajzi hely, ahol a hitelintézet működik, hajlamosabbá teheti a fizikai kockázatokra. Ez különösen releváns a kiszervezett szolgáltatások és számítástechnikai tevékenységek tekintetében, főként, ha a szolgáltatók olyan helyeken találhatóak, ahol nagyobb az esélye a szélsőséges időjárási eseményeknek vagy más környezeti sebezhetőségeknek.
34. Különösen a kritikus funkciók értékelésekor a hitelintézetnek ajánlott figyelembe vennie az éghajlatváltozás e szolgáltatások nyújtására gyakorolt hatásait. Amennyiben ezen értékelés eredménye lényeges a hitelintézet bármely üzletágára vagy teljes működésére nézve, annak ajánlott tükröződnie a hitelintézet üzletmenet-folytonossági tervében.
35. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet vegye figyelembe, hogy az általa végzett tevékenységek természete milyen mértékben növeli a jövőbeli reputációs kár vagy felelősség kockázatát. Összhangban a 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlással, a környezeti és éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatokhoz kötődő reputációs kockázatok elkerülése érdekében elvárt, hogy a hitelintézet értékelje, hogy befektetési termékei megfelelnek-e a legjobb nemzetközi vagy uniós gyakorlatoknak, például az EU leendő

²³ www.zoldpenzugyek.hu

zöldkötvény standardjának²⁴ vagy a pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről szóló rendeletnek²⁵.

36. Az MNB fontosnak tartja, hogy a hitelintézet törekedjen saját ökológiai lábnyomának csökkentésére, mivel ennek elégtelen ismerete vagy eredményes csökkentésének hiánya, azon túl, hogy meggátolja a konstruktív hozzájárulást a nemzetközi megállapodások által elvárt erőfeszítésekhez, reputációs kockázatot is hordoz magában. Az MNB tehát jó gyakorlatnak tartja, ha a hitelintézet nemzetközileg elfogadott szabvány szerinti környezeti irányítási rendszert működtet, és ennek keretében környezeti teljesítményét méri, és annak folyamatos javítására törekszik. A saját ökológiai lábnyom mérése során az alábbiakat javasolja az MNB:

- a) saját tevékenységekből eredő közvetlen kibocsátás mérése (1. alkalmazási kör, „Scope 1”)²⁶,
- b) megvásárolt energiához kapcsolódó közvetett kibocsátás mérése (2. alkalmazási kör, „Scope 2”),
- c) más közvetett kibocsátás – beleértve a finanszírozott kibocsátást – mérése (3. alkalmazási kör, „Scope 3”)²⁷,
- d) készpénzkímélő fizetési módok bevezetése és elterjedésének elősegítése,
- e) papírintes vagy papírtakarékos ügyintézés megvalósítása,
- f) tervek kidolgozása az ökológiai lábnyom további csökkentésére,
- g) az elkerülhetetlen (tovább nem csökkenthető) kibocsátás semlegesítése, ellentételezése lehetőleg hazai élőhely-helyreállítási projektekkel és
- h) egyéb saját működésükre vonatkozó, hitelesített környezeti teljesítménymutatók kidolgozása.

Továbbá, a VI. pont elvárásaival összhangban, az MNB jó gyakorlatnak tartja a fentebb említett javaslatokkal kapcsolatos lépések alakulásának publikálását nemzetközileg elfogadott fenntarthatósági jelentések keretében.

V.4. Piaci kockázatkezelés

37. A piaci kockázatok kezelését illetően az MNB elvárja, hogy a hitelintézet vegye figyelembe, hogy a környezeti és éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatok elmozdulásokhoz vezethetnek a pénzügyi instrumentumok (például értékpapírok, derivatívák), termékek és szolgáltatások kínálatában és keresletében, amely kihat azok értékére is. *Az a hitelintézet, amely környezeti szempontból fenntarthatatlannak érzékelt üzleti modellekkkel rendelkező vagy fizikai kockázatoknak kitett földrajzi területeken működő társaságokba fektet, szakpolitikai intézkedések, a piaci hangulat vagy a technológia változásai miatt, vagy súlyos időjárási események vagy az éghajlati feltételek fokozatos, hátrányos változásainak eredményeként befektetései értékének csökkenését szenvedheti el.*

38. Különös tekintettel a banki könyvi pozíciók hitelfelár-kockázati komponensére, az MNB elvárja a hitelintézettől, hogy értékelje az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokkal összefüggő hitelfelár jelentőségét az általános piaci kockázat összes meghatározó tényezője között. *Ez akkor lényeges, amikor a környezeti szempontból nem fenntarthatónak érzékelt szektorokba tartozó*

²⁴ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/eu-green-bond-standard_en

²⁵ a pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről szóló, 2019. november 27-i (EU) 2019/2088 európai parlamenti és tanácsi rendelet

²⁶ Az alkalmazási körökkel kapcsolatos részletes információk az ÜHG protokoll szabványaiban érhetőek el: <https://ghgprotocol.org/>

²⁷ A hitelintézeteknek a 3. alkalmazási körbe tartozó ÜHG kibocsátásra kell összpontosítaniuk, mivel ennek mértéke valószínűleg nagyságrendekkel több, mint az 1. vagy 2. alkalmazási körbe tartozó kibocsátások.

vagy átfogó fenntartható irányítási megközelítést nem alkalmazó társaságok által kibocsátott pénzügyi instrumentumok értékük hirtelen csökkenését szenvedik el.

V.5. Likviditási kockázatkezelés

39. A Hpt. 108. §-ában foglalt általános követelményekhez kapcsolódóan az MNB elvárja, hogy a hitelintézet mérlegelje, hogy likviditási kockázat szempontjából jelentősek-e az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok. Amennyiben ezek a kockázatok lényegesnek tekinthetők, ajánlott, hogy a hitelintézet a likviditási kockázat mérését és kezelését illető jogszabályi rendelkezések, valamint a 12/2015. (VIII. 24.) MNB ajánlás keretei között tegyen lépéseket a likviditási kockázat megfelelő időtávokon történő azonosítására, mérésére, kezelésére és nyomon követésére, valamint a megfelelő likviditási tartalék fenntartására.

V.6. Forgatókönyv-elemzés és stressztesztelés

40. Összhangban a 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlással és az MNB ICAAP-ILAAP-BMA Módszertani Kézikönyvében foglaltakkal, a hitelintézettől elvárt, hogy az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat forgatókönyv-elemzés vagy stressztesztelés elvégzésén keresztül is értékelje.

41. Az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat illetően a hitelintézetnek ajánlott olyan forgatókönyvek alkalmazását átgondolnia, amelyek összhangban vannak tudományos éghajlatváltozási pályákkal, például az IPCC és az IEA forgatókönyveivel²⁸. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat illető forgatókönyv-elemzés és stressztesztelés elvégzésekor legalább az alábbi szempontokat vegye figyelembe:

- a) hogyan hathat a hitelintézetre a fizikai és az átállási kockázat;
- b) hogyan alakulhatnak ki éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok a különféle forgatókönyvek szerint, figyelembe véve e kockázatformák sajátosságait (bizonytalanság és nem linearitás, historikus adatokra nem alapozható valószínűség, potenciálisan szélsőséges és széleskörű hatások²⁹);
- c) miként következhetnek be éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok rövid, közép- és hosszú távon a figyelembe vett forgatókönyvektől függően.

42. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet határozza meg saját kockázati profiljára és egyedi specifikációira vonatkozó feltételezéseit, továbbá ajánlott, hogy több forgatókönyvet is mérlegeljen a feltételezések különböző kombinációi alapján. Elvárás, hogy tőke tervezése részeként a hitelintézet hiteles alappálya és intézményspecifikus kedvezőtlen forgatókönyvek szerint értékelje tőkemegfelelését. A kedvezőtlen forgatókönyveket illetően az MNB azt javasolja, hogy a hitelintézet rendkívüli, de valószínű és tőkemegfelelésre gyakorolt hatását tekintve kellő súlyosságú folyamatokat feltételezzon.

²⁸ Az MNB a www.zoldpenzugyek.hu honlapon linkeket biztosít ezekhez.

²⁹ The Green Swan, Nemzetközi Fizetések Bankja, 2020. <https://www.bis.org/publ/othp31.pdf>

43. Az MNB ICAAP-ILAAP-BMA Módszertani Kézikönyvében foglaltakat figyelembe véve az MNB elvárja, hogy a hitelintézet az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokra vonatkozóan hosszabb időhorizont alkalmazását fontolja meg, tekintettel annak valószínűségére, hogy azok többnyire közép- és hosszú távon következnek be. Nevezetesen, a hosszabb időhorizontok a gazdasági szempontú stressztesztelésben tükröződhetnek.
44. Az MNB szükségesnek tartja, hogy a hitelintézet a stresszteszt eredményét értelmezze, és szükség esetén arra alapozva egyértelmű kockázatmérseklő intézkedéseket hozzon meg. Az MNB elvárja, hogy a stresszteszt programok kommunikálása az összes érintett üzletágban és vezetői szinten hatékony legyen annak érdekében, hogy növeljék a kockázati tudatosságot, javítsák a kockázati kultúrát, és elősegítsék a szervezeten belüli párbeszédet a lehetséges kockázatkezelési intézkedésekkel kapcsolatban.

VI. Elvárások a nyilvánosságra hozatallal kapcsolatban

45. Az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokra vonatkozó nyilvánosságra hozatal lehetővé teszi a piaci szereplők számára, hogy megalapozottabban mérjék fel a fizikai és átállási kockázatokat. Ennek révén pedig az intézmények és a befektetők jobban megértik az éghajlatváltozás pénzügyi vonzatait. A taxonómia rendelet 8. cikke alapján a nem pénzügyi információk közzétételéről szóló irányelv³⁰ (a továbbiakban: NFRD) hatálya alá tartozó vállalatok és pénzügyi szervezetek arra kötelezettek 2022. január 1-jétől, hogy további átláthatóságot biztosítsanak arra vonatkozóan, hogy tevékenységeik mennyire tekinthetők környezeti szempontból fenntarthatónak. Az Európai Bizottság 2021. június 1-jéig felhatalmazáson alapuló bizottsági rendeletet bocsát ki ezen kötelezettség részletszabályaira.
- Továbbá, a CRR 449a. cikke megköveteli, hogy szabályozott piacon forgalmazott értékpapírokkal rendelkező nagy intézmények nyilvánosságra hozzanak bizonyos ESG kockázatokkal kapcsolatos információkat 2022. június 28-át követően. Az Európai Bankhatóság a harmadik pillér bizottsági végrehajtási rendeletének kidolgozása során az ezzel kapcsolatos részletes közzétételi követelményeket is kialakítja. Ezzel összhangban, az MNB elvárja, hogy a hitelintézet kezdje meg a felkészülést az említett új nyilvánosságra hozatali követelményekre vonatkozóan.
46. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha azon hitelintézet, mely nem áll a taxonómia rendelet 8. cikke vagy a CRR 449a. cikke szerinti kötelezettség hatálya alatt, önkéntesen is megfelel a 45. pontban hivatkozott közzétételi szabályoknak vagy azok egy részének.
47. Az Európai Bizottság közleményében foglalt iránymutatások a CRR 449a. cikke szerinti nyilvánosságra hozatali kötelezettséggel részben kötelezővé válnak. Azon hitelintézetek esetében, melyek nem állnak a CRR hivatkozott rendelkezésének hatálya alatt, az MNB jó gyakorlatnak tartja Európai Bizottság közleményében foglalt iránymutatások szerint a lényeges, éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok nyilvánosságra hozatalát, beleértve az üzleti modellel, politikákkal és átvilágítással, a politikák eredményeivel, legfőbb kockázatokkal és kockázatkezeléssel, valamint kulcsfontosságú teljesítménymutatókkal kapcsolatos információkat, figyelembevéve a 8/2017. (VIII. 8.) MNB ajánlás általános és a jelen ajánlás speciális elvárásait.

³⁰ a 2013/34/EU irányelvnek a nem pénzügyi és a sokszínűséggel kapcsolatos információknak bizonyos nagyvállalkozások és vállalatcsoportok általi közzététele tekintetében történő módosításáról szóló 2014. október 22-i 2014/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelve

48. Az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat érintő nyilvánosságra hozatali kötelezettségekkel kapcsolatban az MNB elvárja, hogy a hitelintézet nyilvánosságra hozatali politikája meghatározza, hogy a hitelintézet milyen módon értékeli az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok lényegességét, figyelembevéve a 8/2017. (VIII. 8.) MNB ajánlás elvárásait. Az MNB felhívja a figyelmet továbbá az Európai Bizottság közleményének 2.2 pontjára, amely szerint a hitelintézet azok hosszú távú jellege miatt elhamarkodottan ne tekintse az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat nem lényegesnek.
49. Amennyiben egy hitelintézet nem tartja lényegesnek az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat, az MNB elvárja, hogy a hitelintézet ezt a döntést dokumentálja az értékelést alátámasztó minőségi és mennyiségi információkkal. Továbbá elvárt, összhangban a 8/2017. (VIII. 8.) MNB ajánlással, hogy amikor egy hitelintézet úgy dönt, hogy annak nem lényeges voltára hivatkozva nem hoz nyilvánosságra valamilyen információt, ezt a tényt egyértelműen közölje.
50. Amikor a hitelintézet az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat érintő lényegesnek tekintett adatokat, mérőszámokat és célokat közöl, az MNB elvárja, hogy hozza nyilvánosságra az azokkal kapcsolatos módszereket, definíciókat és kritériumokat, vagy hivatkozzon rájuk.
51. Az MNB javasolja a hitelintézetnek, hogy tegyen lépéseket annak érdekében, hogy képes legyen a saját ÜHG kibocsátáson felül az általa finanszírozott teljes ÜHG kibocsátás mértékét is nyilvánosságra hozni. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a hitelintézet kellően részletes megközelítést alkalmaz a ÜHG-kibocsátás mérésére és nyilvánosságra hozatalára. *Ez például a nagyvállalati portfóliók karbonintenzitása mérésének tekintetében projektenkénti megközelítést, valamint a tényleges energiafogyasztás ingatlanonkénti mérését vagy az ingatlanportfóliók energiahatékonysági osztályozását teheti szükségessé.*
52. Az Európai Bizottság közleményével egységbe rendezi az éghajlatváltozással kapcsolatos pénzügyi közzétételekkel foglalkozó munkacsoport (TCFD) ajánlásait³¹, és az NFRD-vel (melyet a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény ültetett át a hazai jogba) összhangban álló iránymutatást nyújt. Az MNB felhívja a figyelmet az Európai Bizottság közleménye I. mellékletének 5. pontjára, amely részletezi, hogy a hitelintézetnek az alábbi kulcsfontosságú teljesítménymutatók nyilvánosságra hozatalát javasolt megfontolnia:
- a) az ÜHG-kibocsátó eszközök összege vagy százalékos aránya az egyes portfóliókban vagy a portfólió aktuális értékének százalékos arányában kifejezve, továbbá – amennyire lehetséges – ezen összeg vagy százalékos arány előre tekintő legjobb becslése a tervezési horizontjukon;
 - b) az egyes portfóliók súlyozott átlagos széndioxid-intenzitása, amennyiben az adatok rendelkezésre állnak vagy észszerűen megbecsülhetők, valamint – amennyire lehetséges – a karbonintenzitás e súlyozott átlagára vonatkozó legjobb előre tekintő becslés a tervezési horizontjukon;
 - c) a kitétségek volumene a partnerek szektorai szerinti bontásban, valamint – amennyire lehetséges – e volumen legjobb előre tekintő becslése a tervezési horizontjukon.

31 Final Report - Recommendations of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures, Éghajlatváltozással kapcsolatos pénzügyi közzétételekkel foglalkozó munkacsoport, 2017 <https://www.fsb-tcf.org/wp-content/uploads/2017/06/FINAL-2017-TCFD-Report-11052018.pdf>

Mindaddig, amíg az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok nyilvánosságra hozatalát részletező bizottsági végrehajtási rendeletek és részletszabályok kihirdetésre, illetve alkalmazásra nem kerülnek, az MNB lényegesnek tartja, hogy a hitelintézet tegyen lépéseket a fentebb említett kulcsfontosságú teljesítménymutatók nyilvánosságra hozatalával kapcsolatban is, felmérve például a szükséges adatok rendelkezésre állását, az esetleges adathiányok megoldási lehetőségeit. Továbbá, ugyancsak az Európai Bizottság közleménye alapján, az MNB javasolja, hogy a hitelezési és befektetési tevékenységei alapján a hitelintézet a következő teljesítménymutatók nyilvánosságra hozatalát is fontolja meg:

- d) a hitelkockázati kitétségek és biztosítékok volumene a tevékenység vagy a biztosíték elhelyezkedésének földrajzi régiója szerint, a fizikai kockázatoknak kitétt földrajzi régiók feltüntetésével;
- e) az éghajlatváltozást mérséklő ágazatokban lévő eszközökhöz vagy tevékenységekhez kapcsolódó biztosítékok volumene;
- f) Az EU taxonómia alapján az éghajlatváltozás mérsékléséhez, illetve az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz jelentős mértékben hozzájáruló gazdasági tevékenységeket finanszírozó pénzügyi eszközök volumene (abszolút számadatok és a teljes kitétséghez képest – zöld eszköz arány)³²;
- g) olyan zöldkötvénybe befektetett kötvényportfóliók teljes összege (év végi adatok szerint), amelyet valamely széles körben elismert zöldkötvényrendszer (Climate Bonds Standard, Green Bond Principles) alapján tanúsítottak, osztva a kötvényportfóliók teljes összegével vagy ennek ötéves mozgóátlagával.

53. Az MNB elismeri, hogy a fentebb felsorolt információk részletesen és teljeskörűen nem feltétlenül állnak rendelkezésre a hitelintézetnél. Mindazonáltal elvárja, hogy a 45. pontban leírt, 2022-től a hitelintézetek egy része számára kötelező nyilvánosságra hozatali előírások kapcsán a hiányosságok megszüntetése érdekében az érintett hitelintézet mérje fel adatigényeit, és vázoljon fel egy konkrét tervet az adathiányok megszüntetésére, figyelembevéve a folyamatban lévő uniós szabályozási munkát is.

54. Az MNB minden hitelintézetet ösztönöz, hogy járuljon hozzá éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti célkitűzésekhez. Ha a hitelintézet elkötelezi magát éghajlatváltozással kapcsolatos vagy környezeti célkitűzésekhez való hozzájárulás mellett, a „zöldrefestési kockázatok” (greenwashing)³³ elkerülése végett elvárt, hogy átfogó áttekintést adjon a hitelintézet egésze által gyakorolt hatásról, átfogó és érdemi információt szolgáltatva arról, miként járul hozzá az előbbi célkitűzésekhez. *Például, a bizonyos iparágak vagy tevékenységek finanszírozásának leállítása vagy korlátozása mellett elkötelezett hitelintézet esetében, az illető tevékenység pontos definíciójának és az azzal kapcsolatos céloknak, határidőknek, valamint a fennálló kitétségek mértékének nyilvánosságra hozatala lényeges. Továbbá lényeges, hogy a hitelintézet kommunikáljon az e célok eléréséhez vezető előre lépésről, a belső monitoring folyamatokról, valamint a vonatkozó módszertani szempontokról, különösen a finanszírozási politika által lefedett partnerek azonosítására szolgáló kritériumokról és az érintett üzleti kapcsolatok méretéről. Hasonlóképpen, amikor a környezetvédelmi célokhoz való hozzájárulásáról*

³² EBA ACTION PLAN ON SUSTAINABLE FINANCE (43–44), Európai Bankhatóság, 2019.

³³ A taxonómia rendelettel összhangban, a zöldrefestés arra a gyakorlatra utal, amikor tisztességtelen versenyelőnyhöz lehet jutni a piacon egy pénzügyi termék környezetbarátként való forgalmazásával, miközben valójában az alapvető környezetvédelmi előírások sem teljesültek.

számol be, célszerű, hogy a hitelintézet vegyen figyelembe minden üzletágot és a kitétségei összességét.

55. Mivel az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat érintő nyilvánosságra hozatali keretrendszerek és a piaci szereplők szükségletei e területen gyorsan fejlődnek, ajánlott a nyilvánosságra hozatal folyamatos, aktív fejlesztése.

VII. Záró rendelkezések

56. Az ajánlás a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 13. § (2) bekezdés i) pontja szerint kiadott, a felügyelt pénzügyi szervezetekre kötelező erővel nem rendelkező szabályozó eszköz. Az MNB által kiadott ajánlás tartalma kifejezi a jogszabályok által támasztott követelményeket, az MNB jogalkalmazási gyakorlata alapján alkalmazni javasolt elveket, illetve módszereket, a piaci szabványokat és szokványokat.
57. Az ajánlásnak való megfelelést az MNB az általa felügyelt pénzügyi szervezetek körében az ellenőrzési és monitoring tevékenysége során figyelemmel kíséri és értékeli, összhangban az általános európai felügyeleti gyakorlattal.
58. Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy a pénzügyi szervezet az ajánlás tartalmát szabályzatai részévé teheti. Ebben az esetben a pénzügyi szervezet jogosult feltüntetni, hogy vonatkozó szabályzatában foglaltak megfelelnek az MNB által kiadott vonatkozó számú ajánlásnak. Amennyiben a pénzügyi szervezet csupán az ajánlás egyes részeit kívánja szabályzataiban megjeleníteni, úgy az ajánlásra való hivatkozást kerülje, illetve csak az ajánlásból átemelt részek tekintetében alkalmazza.
59. Az MNB a jelen ajánlás alkalmazását – a 60. pontban foglaltak kivételével – 2021. április 1-től várja el az érintett pénzügyi szervezetektől.
60. Az MNB elvárja, hogy jelen ajánlásban részletezett elvárásokkal kapcsolatban a pénzügyi szervezet végezzen önértékelési felmérést, amely magában foglal egy részletes hiányelemzést (gap analysis), majd ezen felmérés alapján, a hiányosságok megszüntetésére alkosson ambiciózus, de megvalósítható tervet, és azt 2021. szeptember 30-ig küldje meg az MNB részére. Az MNB prudenciális beszélgetéseket tervez a hitelintézetek önértékelése és az általuk kidolgozott menetrend alapján.